

*Stichting
Laans Schoon*

*Verlag
over de jaren
1988 - 1994*

Bestuurssamenstelling

Drs D. van Leeuwen (1963) voorzitter	Westzaan
P. Brandt (1963) vice-voorzitter	Wilrijk- Antwerpen
Mr H. Pielkenrood (1979) secretaris	Zaandijk
Drs D.H. Hueting (1985) penningmeester	Heiloo
Ir J.P. Bloem (1980)	Zaandijk
S. de Jong (1968)	Zaandam
A.F. Neuhaus (1975) afgetreden 1991	Zaandijk
Jb. Schipper (1946)	Amsterdam
Ir W.J. Stuurman (1979)	Amsterdam
Ir E.J. van der Toorn Vrijthoff (1986) afgetreden 1991	Akersloot
Mevr. drs C. Rogge (1989)	Amstelveen
Drs G.J. Onrust (1992)	Zaandam
Mevr. E. Jacobson (1994)	Zaandam

Administratie

Mevr. W.C. Hilarius-Kamerling

Adres van de stichting

Plataanweg 57
1544 PB Zaandijk

Voorwoord

Het is inmiddels een gewoonte geworden bij de Stichting Zaan Schoon, om voor het verslag van haar activiteiten een periode van enkele jaren te verkiezen, in plaats van slechts een jaar. Dit niet alleen vanwege de praktische voordelen, maar vooral omdat middels een meerjaren rapportage duidelijker wordt welke de effecten van onze inspanningen zijn geweest.

Dit verslag, over een periode van zes jaar, is daarvan een goede illustratie; de resultaten van meestal jaren vergende procedures zijn inmiddels bekend en er kan teruggezien worden op een al of niet bevredigende afloop van onze inmenging. Het is daarbij spijtig te moeten constateren, dat circa 60% van onze verzoeken c.q. bezwaren aan overheidsinstanties of particulieren werden afgewezen.

Het is een situatie die vraagt om nadere bezinning en nader beleid. Een direct gevolg is overigens nu al geweest, de discussie die wij in de Gemeentelijke Monumenten Commissie hebben geopend over de criteria van beschermenswaardigheid van gebouwen.

Toch mogen wij daarnaast verheugd vaststellen, dat 40% van onze verzoeken - hoewel soms na enige strijd - werden gehonoreerd. Vooral deze constatering geeft ons de steun ons werk te continueren en de waakzaamheid, die kennelijk zo nodig is bij ons doel, dat is gericht op behoud van cultuurhistorische waarden in de Zaanstreek, te blijven voortzetten.

D. van Leeuwen

1. Bestuur en administratie

Het bestuur van de stichting kwam in 1988 8x, in 1989 8x, in 1990 10x, in 1991 7x, 1992 8x, in 1993 8x en tenslotte in 1994 7x bijeen. Daarbij was een gemeenschappelijke vergadering met de stichting Frans Mars.

In 1991 zijn twee bestuursleden, te weten de heer A.F. Neuhaus en Ir. E.J. van der Toorn Vrijthoff, afgetreden.

De heer Neuhaus heeft vanaf 1975 deel uitgemaakt van het bestuur van de stichting, als afgevaardigde van de vereniging de Zaanse Molen. Wij hebben in ruime mate mogen profiteren van de grote topografische kennis van de heer Neuhaus. Met zijn kritische kijk op zaken heeft de heer Neuhaus een belangrijke bijdrage geleverd aan de discussies tijdens de vergaderingen. Wij hebben zijn inbreng gewaardeerd. Aan de vereniging De Zaanse Molen hebben wij verzocht om een nieuw bestuurslid voor de stichting Zaanse Schoon voor te dragen. Dit verzoek is tot op heden helaas niet gehonoreerd.

In verband met verhuizing naar elders zag de heer Van der Toorn Vrijthoff zich genooddaakt om in 1991 afscheid te nemen van het bestuur. De heer Van der Toorn Vrijthoff heeft met toewijding bijgedragen aan de inventarisatie van historische panden in de Zaanstreek.

Eveneens in 1991 moesten wij afscheid nemen van een gewaardeerd lid van de Werkgroep Planologie van de stichting Zaanse Schoon, de heer A.J. van der Horst. De heer Van der Horst heeft gedurende een aantal jaren zijn specifieke kennis op het gebied van tuinen ter beschikking van de stichting gesteld, waarvoor wij hem erkentelijk zijn.

De stichting Zaanse Schoon prijst zich gelukkig dat mevrouw drs C. Rogge bereid was tot het bestuur toe te treden. Hoewel woonachtig in Amstelveen heeft mevrouw Rogge, als telg uit een bekend Zaanse geslacht van scheepsbouwers, een sterke band met de Zaanstreek. Mevrouw Rogge is kunsthistorica en publiceert regelmatig in diverse periodieken, waaronder 'Monumenten' en 'Anno 1961'.

In 1992 trad de heer drs G.J. Onrust toe tot het bestuur van de stichting. De heer Onrust verdiende eerder zijn sporen als mederedacteur van de

'Encyclopedie van de Zaanstreek'.

Mevrouw E. Jacobson werd in 1994 lid van het bestuur van de stichting. Mevrouw Jacobson is tevens bestuurslid van de stichting Frans Mars.

Tijdens de verslagperiode mochten diverse bestuursleden prijzen en onderscheidingen in ontvangst nemen.

In 1988 werd de voorzitter, de heer drs D. van Leeuwen, benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding werd hem mede toegekend als waardering voor zijn jarenlange inzet voor het behouden van het Zaanse culturele erfgoed.

De heer Jb. Schipper werd in 1988 de culturele prijs van Zaanstad uitgereikt, als blijk van grote waardering voor onder meer zijn belangrijke bijdrage aan de tot standkoming van de Zaanse Schans.

In 1989 mocht de heer Neuhaus uit handen van Z.K.H. Prins Bernhard de Zilveren Anjer ontvangen. De heer Neuhaus kreeg deze onderscheiding voor zijn nimmer aflatende zorg voor het behoud van de Zaanse industrie-molens.

Hoewel het bestuurslid de heer P. Brandt in 1992 zijn woonplaats Jisp verruilde voor Wilrijk-Antwerpen, bezoekt hij de vergaderingen van de stichting nog immer, hetgeen tevens de goede band tussen de stichting en haar bestuursleden illustreert.

Het bestuur van de stichting was zeer verheugd toen het in 1990 van de stichting Ir. P.M. Duyvisfonds een bedrag mocht ontvangen ter besteding binnen de doelstelling van Zaans Schoon. Stichting Zaans Schoon heeft deze geste vanzelfsprekend bijzonder gewaardeerd.

In de in 1991 verschenen Encyclopedie van de Zaanstreek is een bijdrage opgenomen betreffende historie en werken van stichting Zaans Schoon.

2. Gebouwen

Activiteiten en acties rond onroerende zaken

a) Hoogstraat 42-44 en 46 te Koog aan de Zaan

Achter het pand Hoogstraat 46 te Koog aan de Zaan bevond zich een vleethuis dat op de lijst van beschermde monumenten voorkomt.

In 1983 maakte de stichting bezwaar bij de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk tegen de eventuele afgifte van een sloopvergunning voor dit monument. Hierop heeft de minister formeel nimmer een beslissing genomen. In 1993 is het vleethuis, dat in een zorgwekkende

Hoogstraat 46, Koog aan de Zaan

staat van onderhoud verkeerde, afgebroken. De onderdelen van het vleethuis zijn thans opgeslagen.

Het pand zal benoorden de Zaanse Schans herbouwd worden.

Inmiddels dreigden de panden Hoogstraat 42-44 en 46 zelve eveneens te verdwijnen. Het betreft hier beeldbepalende houten panden met lelijke stenen 19e eeuwse winkelpuien. De panden dateren in oorsprong uit de 18e eeuw. Door Somass B.V. werd een restauratieplan opgesteld, waarbij de panden aan de hand van oude foto's in hun oorspronkelijke staat zouden worden teruggebracht. In overleg met laatstgenoemd bedrijf heeft de stichting aan de gemeente Zaanstad verzocht om de panden op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Aangezien de panden in de loop der jaren veelvuldig verbouwd zijn, heeft de Monumentencommissie gemeend een negatief advies uit te moeten brengen. Daarop is het verzoek van de stichting afgewezen. De panden zijn einde 1994 gesloopt.

b) Villa Rote

Destijds zijn onderdelen van dit uit Westzaan afkomstige woonhuis opgeslagen door stichting Frans Mars in afwachting van herbouw. De herbouw van het pand is inmiddels gerealiseerd.

In 1990 heeft de stichting bezwaar gemaakt tegen de bouw van de botenloods en het koetshuis op het terrein van Villa Rote. De stichting Zaans Schoon is van mening dat door de grote afmetingen van botenloods en koetshuis de villa, hoe fraai op zichzelf ook, naar de achtergrond dreigt te geraken. De verhoudingen zijn - helaas - zoek. Bovendien kwamen koetshuizen van het onderhavige type vroeger nog wel voor in de Beemster, maar niet in de Zaanstreek.

c) Noordeinde 66, Wormerveer

In verband met de grote waarde van het pand Noordeinde 66, was de provinciale overheid in 1987 op verzoek van Zaans Schoon er toe overgegaan het pand voorlopig op de provinciale monumentenlijst te plaatsen. In 1988 volgde de plaatsing van het pand op de provinciale monumentenlijst.

Bij de directie van Genius Klinkenberg b.v., die eigenaresse is van het pand, dat gelegen is nabij haar bedrijfsterrein, leefde de wens om het pand over te plaatsen. In dit verband hebben tijdens de diverse verslagjaren besprekingen plaats gevonden tussen Zaans Schoon en ambtenaren van de provinciale overheid, leden van de provinciale monumentencommissie, de bewoonsters van het pand en de directie van het genoemde bedrijf.

Zaans Schoon heeft zich, met de bewoonsters van Noordeinde 66, steeds op het standpunt gesteld dat het de voorkeur verdient om het pand ter plaatse te behouden. De stichting is uitsluitend bereid om haar medewerking aan een eventuele overplaatsing te verlenen, indien zulks geschiedt naar een geschikte plaats, waarbij in het oog gehouden dient te worden dat het hier een dijkwoning betreft.

Bovendien is de stichting de mening toegedaan dat een eventuele overplaatsing de instemming dient te genieten van de huidige bewoonsters, die met grote volharding door de jaren heen hebben gestreden voor het behoud van hun historische woonhuis.

In 1990 is, nadat de bewoonsters zulks in kort-geding van de eigenaresse had afgedwongen, achterstallig onderhoud uitgevoerd. De bewoonsters hebben zich bereid verklaard om de extra kosten welke gemoeid waren met de uitvoering van geknipte voegen voor hun rekening te nemen. Mede uit waardering voor dit initiatief heeft Zaans Schoon aangeboden om de helft van de voegkosten voor haar rekening te nemen. Bij deze gelegenheid heeft de stichting tevens een makelaar aangeboden welke inmiddels het dak van het pand siert.

Noordeinde 66, Wormerveer

d) Hoogstraat 10, Koog a.d. Zaan

Zaans Schoon heeft zich vanaf 1960 intensief bezig gehouden met de rehabilitatie van een gedeelte van de Hoogstraat te Koog aan de Zaan, waar een aantal opmerkelijke monumenten is gelegen.

Dit heeft onder meer geresulteerd in de aanleg van een Zaanse tuin tussen nrs. 14 en 18 (1960), de bescherming van de 17e eeuwse herberg 'de Waakzaamheid' nr. 4, de restauratie van een zeventiende eeuwse (beschermd) koopmanshuis nr. 12, de restauratie van de beschermde monumenten nrs. 6-8, alsmede de plaatsing van een uit Zaandam afkomstig historisch achterhuis achter de nrs. 6-8.

Voorts werd door de stichting in 1982 het nabij gelegen pand Lagedijk 52-54 te Koog aan de Zaan van de Vereniging Hendrick de Keyser teruggekocht. Dit pand is aan een gegadigde verkocht, die de restauratie heeft laten uitvoeren, zij het dat nog enig houtsnijwerk aangebracht dient te worden.

Tussen de genoemde monumentale gebouwen bevond zich het pand Hoogstraat 10, een detonerend koelhuis. De stichting heeft dit pand destijds aangekocht om te kunnen slopen.

Door diverse omstandigheden kon destijds geen uitvoering aan dit voornemen gegeven worden.

Inmiddels werd in 1986 het koelhuis op de provinciale monumentenlijst geplaatst, waartegen de stichting Zaans Schoon en de stichting Frans Mars bezwaar maakten.

Na afwijzing van deze bezwaren zijn de stichtingen in hoger beroep gegaan bij de Raad van State. Inmiddels werd door de Raad van State bij uitspraak van 18 december 1990 het besluit van de provincie Noord-Holland om het koelhuis op de provinciale monumentenlijst te plaatsen vernietigd.

In januari 1991 is een aanvang gemaakt met de sloop van het koelhuis. De daarop volgende discussie over de rechtmatigheid van deze sloopactiviteiten heeft er toe geleid, dat het koelhuis nog geruime tijd als ruïne de Hoogstraat heeft ontsierd. In 1992 is alsnog besloten tot afgifte van een sloopvergunning met betrekking tot dit pand, waarna algehele amovering heeft plaats gehad.

e) Gorterspad 3, Zaandijk

Dit pand dateerde vermoedelijk uit de 18e eeuw en droeg de kenmerken van meerdere bouwhistorische perioden, waaronder de empire periode. Het pand maakte indertijd deel uit van een dubbel woonhuis met tweelinggevel.

Het stedenbouwkundig aanzicht van de hoek Lagedijk/Gorterspad werd in belangrijke mate door het pand Gorterspad 3 bepaald. De desbetreffende hoek was met name ook van belang omdat deze beschouwd kon worden als de afronding van het beschermde dorpsgezicht 'de Gortershoek'. Een en ander heeft er toe geleid, dat de stichting in 1989 aan de gemeente heeft verzocht het pand te plaatsen op de gemeentelijke monumentenlijst. Tegelijkertijd heeft de gemeente de eigenaar van het pand aangeschreven om aan het pand voorzieningen te treffen op grond van de woningwet, dan wel het pand te slopen. Dit laatste is toen geschied en heeft er toe geleid dat op het verzoek om plaatsing op de monumentenlijst afwijzend is beslist.

f) Lagedijk 98-100, Zaandijk

Deze panden zijn gelegen in het beschermde dorpsgezicht 'de Gortershoek' te Zaandijk tegenover de 'Beeldentuin'. Aan de achterzijde liggen de panden aan de Zaan tegenover de 'Zaanse Schans'.

Lagedijk 98 is een papierpakhuis daterend uit 1752, terwijl Lagedijk 100 een woonhuis is, gebouwd omstreeks 1700, en in de 19e eeuw gewijzigd. Gezien de grote waarde van de panden, zowel individueel gezien als in samenhang met de historische omgeving, was er naar de mening van de stichting alle aanleiding om tot bescherming van woonhuis en pakhuis te geraken. In dit verband heeft de stichting in 1988 zowel het rijk als de gemeente benaderd. De minister van WVC achtte de panden van lokaal historische waarde. Volgens de minister was de architectuur en cultuurhistorische waarde echter niet zo groot dat bescherming van rijkswege daardoor gerechtvaardigd kon worden (beschikking van 13.4.1989). Het was echter verheugend dat de gemeente Zaanstad bij beschikking van 22 mei 1989 het pand Lagedijk 98 op de gemeentelijke monumentenlijst heeft geplaatst. Bij deze beslissing heeft de unieke waarde van het pand als papierpakhuis een grote rol gespeeld. Het pand Lagedijk 100 is niet op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.

g) Dorpsstraat 523, Assendelft

Het betrof hier een op de rijksmonumentenlijst voorkomende unieke 'vaarboerderij'.

Dank zij interventies van de stichtingen Zaans Schoon en Frans Mars kon in 1983 bewerkstelligd worden dat een met betrekking tot dit monument afgegeven sloopvergunning bij Koninklijk Besluit werd vernietigd.

In 1989 heeft de eigenaar van de boerderij opnieuw een sloopvergunning aangevraagd. Zaans Schoon heeft andermaal bezwaar gemaakt tegen

Lagedijk 98 (papierpakhuis), Zaandijk

verlening van deze vergunning. De boerderij is door de eigenaren moedwillig verwaarloosd, terwijl zij zonder vergunning sloopwerkzaamheden aan de boerderij hebben uitgevoerd. Ook de gemeente Zaanstad heeft zich uitgesproken tegen het verlenen van de sloopvergunning. Niettemin heeft de minister van WVC gemeend om bij beschikking van 21 juni 1990 een sloopvergunning te moeten afgeven. Tegen deze sloopvergunning hebben de gemeente Zaanstad en stichting Zaans Schoon ogenblikkelijk beroep ingesteld bij de Raad van State.

Achteraf kon worden geconstateerd dat de Minister van WVC, in tegenstelling tot de op haar rustende wettelijke verplichting, bij de eigenaren van de boerderij geen melding heeft gemaakt van het door de gemeente Zaanstad en stichting Zaans Schoon ingestelde beroep tegen de sloopvergunning. Hierdoor miste het ingestelde beroep schorsende werking en zijn de eigenaren van de vaarboerderij overgegaan tot sloop.

Naar de mening van de stichting heeft de monumentenbescherming in deze zaak op smadelijke wijze gefaald en werd een premie gesteld op moedwillige verwaarlozing en vernieling van een buitengewoon waardevol rijksmonument.

Dorpsstraat 523, Assendelft

h) Dorpsstraat 415a, Wormer

Stichting Zaans Schoon heeft in 1989 bezwaar gemaakt tegen de verlening van een bouwvergunning voor het bouwen van een woning met garage aan het bovengenoemde adres.

Zaans Schoon was van mening dat de bouw van de hier bedoelde opstal een ernstige aantasting zou betekenen van de historische situatie.

Het naast gelegen pand Dorpsstraat 417 is een beschermd monument, waarin een eeuwenoude dorpsveer gevestigd is en die een belangrijk deel van zijn waarde mede ontleent aan zijn vrije, landelijke ligging zonder directe belendingen. Voorts was de stichting van mening dat het in stedenbouwkundig opzicht onjuist zou zijn om de onderhavige open ruimte te bebouwen. De ernaast gelegen voormalige pastorie (Dorpsstraat 415) behoorde door zijn ligging van de Dorpsstraat af, het middelpunt te zijn van een ruime perceel grond.

De bezwaren van de stichting zijn afgewezen.

i) Guisweg/Smidslaan 12, Zaandijk

In december 1988 heeft stichting Zaans Schoon bezwaar gemaakt tegen de verlening van een bouwvergunning voor de bouw van een bedrijfsruimte met bovenwoning aan de Smidslaan 2 te Zaandijk.

Naar de mening van de stichting zou het pand qua uiterlijke verschijningsvorm, materiaal en kleurkeuze ten eerste detoneren met de bestaande historische bebouwing in de directe omgeving en daaraan ernstige afbreuk doen.

Volgens Zaans Schoon had de bouwvergunning getoetst moeten worden aan het ontwerp-bestemmingsplan dat geldt voor het beschermde dorpsgezicht 'de Gortershoek' waarin het bouwplan was gelegen.

Een verzoek aan de Raad van State tot schorsing van de verleende bouwvergunning werd afgewezen, terwijl in 1989 de bezwaren van de stichting en van onder andere de vereniging 'de Zaanse Molen' werden afgewezen.

j) D.van Sonoyweg (bouwplan Duyvis Recter BV)

In 1989 heeft Zaans Schoon bezwaar gemaakt tegen de plannen voor de uitbreiding van de fabriek van Duyvis Recter BV aan de D. van Sonoyweg. Het geplande bedrijfscomplex zou qua omvang en hoogte te zeer detoneren met de omringende bebouwde omgeving. Er zou sprake zijn van ernstige aantasting van de in de directe nabijheid liggende 'Zaanse Schans' en molen 'de Ooievaar', maar ook van de achter het complex

liggende buurtschap 'Haaldersbroek'. Meer in het bijzonder heeft Zaans Schoon bezwaar gemaakt tegen de extreme hoogte - te weten 15 meter - van de geplande bebouwing. Ook de Bond Heemschut en de Vereniging 'De Zaanse Molen' maakten bezwaar tegen de voorgenomen nieuwbouw. Door de gemeente Zaanstad zijn alle bezwaren evenwel afgewezen.

Een van de argumenten waarvan de gemeente zich bij de afwijzing van de bezwaren bediende, was dat naar haar mening de schaal en de maat van het gebied waarop de nieuwbouw gepland was, van dien aard was, dat de voorgestelde bouwhoogte en massa zeer goed paste in de omgeving [!].

k) Zienagoog, Westzijde 39, Zaandam

Helaas komt tegenwoordig steeds vaker voor dat op lichtvaardige wijze wordt omgesprongen met monumenten. Zo ook door de eigenaar van het pand Westzijde 39, Zaandam. Het was blijkbaar noodzakelijk om dit pand in een modieuze kleur te schilderen. Het betreft hier een pand dat in 1866 door de Zaanse stadsarchitect L.J. Immink is ontworpen. De kleur van de gepleisterde buitengevels van het pand is steeds een steenkleur geweest, ook wel 'Bentheimer' genoemd naar het Bentheimer zandsteen (gebroken wit). Het was ook in deze kleur dat het pand op de lijst van beschermde rijksmonumenten is geplaatst.

Tegen de verlening door de Minister van WVC van een vergunning om het pand geel te schilderen, heeft de stichting bezwaar gemaakt.

De bezwaren van de stichting zijn bij beschikking van 23 mei 1991 van de Minister van WVC gehonoreerd. De minister was alsnog van mening dat aan een eventuele vergunning-verlening een gedegen kleuronderzoek vooraf had moeten gaan. Voorts heeft de minister bepaald dat voorafgaande aan een volgende schilderbeurt een gedegen kleuronderzoek plaats dient te vinden.

l) Westzijde 116-118, Zaandam

In november 1989 heeft de stichting bij de gemeente een verzoek tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst ingediend met betrekking tot de panden Westzijde 116-118, Zaandam.

De twee panden vormen al ruim twee eeuwen, samen met hun ten opzichte van de rooilijn terugliggende gevels en voortuinen, een unieke stedenbouwkundige situatie aan deze straat.

De gevels bezaten architectonische en historische waarde. Nummer 118 (een herenhuis daterend uit 1900) was daarbij een voorbeeld van vakman-

schap op bouwgebied, terwijl nummer 116 (dat in zijn oorspronkelijke vorm voorkomt op de 18e eeuwse 'Westzijde-rol') met zijn sobere architectuur meer van historisch belang kon worden geacht.

Mede in het kader van het Zaanoevoerproject achtte de stichting het behoud van de panden van belang.

Bij beschikking van 20 februari 1990 heeft de gemeente het verzoek tot plaatsing op de monumentenlijst afgewezen. Overeenkomstig het advies van de monumentencommissie zou de gemeente echter in overleg treden met de instelling die nieuwbouwplannen ter plaatse had geëntameerd, teneinde te bezien in hoeverre de bestaande historische bebouwing eventueel in nieuwbouw geïntegreerd zou kunnen worden. Dit overleg heeft helaas tot niets geleid.

Vervolgens heeft de stichting nog een poging ondernomen om de beide panden geplaatst te krijgen op de provinciale monumentenlijst. Ook deze actie oogstte geen succes. Beide panden en daarmee ook een eeuwenoude planologische situatie waren inmiddels ten prooi gevallen aan de voornoemde nieuwbouw.

Westzijde 116-118, Zaandam

m) Weiver 52-54, Westzaan

Nader onderzoek leerde dat het pand Weiver 52-54 te Westzaan - een eenvoudig houten woonhuis - diverse originele 17e en 18e eeuwse bouw-elementen bevat.

Zo bevindt zich in de achtergevel een deurkozijn met deurkalf, eenvoudig gedateerd met het jaartal 1681.

Op verzoek van de eigenaresse van het pand heeft de stichting in juni 1990 om plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst verzocht.

Na het verzoek aanvankelijk afgewezen te hebben, heeft de gemeente bij beslissing van 26 juni 1992 het pand op de monumentenlijst geplaatst.

n) Westzanerdijk 260, Zaandam

Het betreft hier een oude boerderij met kapberg, eigendom van de gemeente Zaanstad.

Tengevolge van een storm in de eerste helft van 1990 zijn de kapberg en

Weiver 52-54, Westzaan

de verbindingsbrug nabij de Westzanerdijk 260 ernstig beschadigd. Stichting Zaans Schoon heeft voor de gebruiker van het pand bemiddeld bij zijn pogingen om de schade hersteld te krijgen en de boerderij van de gemeente te kopen.

De verbindingsbrug is destijds hersteld, maar de kapberg niet.

De gemeentelijke monumentencommissie heeft eind 1990 nog geadviseerd om het gehele complex op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Dit advies is door het College van Burgemeester en Wethouders niet overgenomen.

o) Houten pandjes Halstraat, Zaandam

In september 1990 heeft Zaans Schoon het College van Burgemeester en Wethouders erop gewezen dat aan de Halstraat te Zaandam een eenvoudig houten dubbel woonhuis staat dat dateerde uit 1875. Het huis was eigendom van de gemeente Zaanstad.

Het betrof hier een bouwtype dat helaas zo langzamerhand niet veel meer voorkomt in de Zaanstreek. Hoewel arbeiderswoninkjes niet voor bescherming in aanmerking komen, heeft Zaans Schoon niettemin toch op het behoud ervan aangedrongen. Wellicht dat een enthousiaste liefhebber van houtbouw bereid zou zijn om de huisjes te renoveren.

Ook binnen de context van de Halstraat, waar meer eenvoudige 19e eeuwse woningen staan, achtte de stichting het behoud van de onderhavige opstal van belang.

In november 1990 ontving de stichting van de gemeente Zaanstad een brief, waarin vermeld stond dat men de bewuste woningen in de Halstraat niet had getraceerd.

Dat klopte. De woningen waren toen reeds gesloopt.

p) Schoolpad 1-3, Zaandijk

Begin 1992 heeft de stichting bezwaar gemaakt tegen een plan voor de bouw van een winkelpand met twee bovenwoningen aan het Schoolpad 1 en 3 te Zaandijk.

Het bouwplan is gelegen binnen het beschermde dorpsgezicht 'de Gortershoeke', hetgeen naar de mening van de stichting met zich meebrengt dat er hoge eisen gesteld mogen worden aan de kwaliteit van het desbetreffende bouwplan.

Zaans Schoon achtte het onderhavige bouwplan in dit opzicht teleurstellend. Het ontwerp miste de allure die op deze plek nu juist zo wenselijk zou zijn geweest. Het bouwwerk had - meer aangepast aan en passend binnen het dorpsgezicht - een blikvanger kunnen zijn voor diegenen, die

vanaf de Julianabrug Zaandijk binnen komen.

Bovendien vormt het pand de afronding van het dorpsgezicht bij de Guisweg. Op een zo strategische plek binnen het beschermde dorpsgezicht had beslist meer verwacht mogen worden.

De stichting heeft voorts nog gewezen op de fraaie bomen, die op het bouwperceel langs de Guisweg staan. In verband met de uitvoering van het bouwplan, dienden deze bomen gerooid te worden. Zaans Schoon heeft er voor gepleit om de bomen te behouden. Dit verzoek is door de gemeente gehonoreerd.

q) Houtloodsen molen 'De Held Jozua' Zaandam

In 1991 heeft de eigenaar van de paltrok houtzaagmolen 'De Held Jozua' een verzoek ingediend om de bij de molen behorende houtloodsen te mogen verbouwen tot restaurant.

De stichting heeft er bij de gemeente op gewezen dat de combinatie van een molen met een restaurant vaak een ongelukkige is. In de praktijk zijn gevallen bekend waarbij de molen sterk verwaarloosd werd tengevolge van hoge investeringen in het restaurant.

De stichting heeft er in dit verband voor gepleit om het complex na restauratie een museumbestemming te geven, in welk kader dan eventueel een beperkte horecafunctie zou kunnen worden toegestaan. Zaans Schoon heeft er voorts op gewezen dat zij het van belang achtte dat de molen op zijn huidige plaats wordt gerestaureerd, gezien de historische band die de molen met de omgeving op de huidige locatie heeft.

r) Kerkstraat 11, Zaandijk

In 1991 heeft Zaans Schoon verzocht om het pand Kerkstraat 11 te Zaandijk te plaatsen op de gemeentelijke monumentenlijst.

Het pand behoort tot de oudste gebouwen te Zaandijk. Bouwhistorisch gezien is het pand bijzonder te noemen vanwege het feit dat het geen houtskelet heeft, maar een opbouw van gemetselde muren, waarin de vloerbalken hun oplegging vinden. De vloerbalken zijn voor een deel nog met sleutelstukken uitgevoerd. De kap is van eikehout en bestaat uit een onderskelet van eiken krommers met liggers, waarboven een recht topspant. Op de begane grond is nog een oorspronkelijke kelder en zijn restanten van een eiken binnenbetimmering terug te vinden.

Het pand is de moeite van een restauratie meer dan waard. Helaas heeft de gemeentelijke Monumentencommissie naar aanleiding van het verzoek van de stichting een negatief advies uitgebracht, conform welk